

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

М.Л. Мухортов

**Програма навчальної дисципліни
та робоча програма навчальної дисципліни
“ТЕОРІЯ Й КРИТИКА СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРИ”
(для студентів 5 курсу напрямку 1201 “Архітектура”
спеціальностей 7.120102, 8.120102 “Містобудування”)**

Харків – ХНАМГ – 2009

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни
“Теорія і критика сучасної архітектури” (для студентів 5 курсу напряму 1201
“Архітектура” спеціальностей 7.120102, 8.120102 “Містобудування”) / Укл.:
М.Л. Мухортов – Харків: ХНАМГ, 2009. – 23с.

Укладач: М.Л. Мухортов

Рецензент: зав. каф. АіЛП, доктор арх., професор Н.Я. Крижановська

Рекомендовано кафедрою архітектурного і ландшафтного проектування,
Протокол №3 від 20 жовтня 2009 р.

© ХНАМГ, науково-методичний відділ,
структура й послідовність викладу,
нормативні основи, 2009
© М.Л. Мухортов, зміст, 2009

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	6
1.2. інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	7
1.4. Рекомендована основна навчальна література	8
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни	8
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи	9
2.2. Зміст дисципліни	9
2.3. Розподіл часу за модулями й змістовними модулями та форми навчальної роботи студента	10
2.4. Лекційний курс	10
2.5. Самостійна навчальна робота студента	14
2.6. Індивідуальні завдання	18
2.7. Засоби контролю та структура залікового кредиту	21
2.8. Інформаційно-методичне забезпечення	21

ВСТУП

Дисципліна “Теорія й критика сучасної архітектури” є обов’язковою за вибором ХНАМГ серед дисциплін циклу професійної підготовки студентів-архітекторів за рівнем “магістр” й вивчається протягом десятого семестру.

Програму дисципліни розроблено на основі:

- СВО ХНАМГ ОКХ магістра напряму 1201 “Архітектура” спеціальності 8.120102 “Містобудування”, 2007 р.;
- СВО ХНАМГ ОПП магістра напряму 1201 “Архітектура” спеціальності 8.120102 “Містобудування”, 2007 р.;
- СВО ХНАМГ ОКХ спеціаліста напряму 1201 «Архітектура» спеціальності 7.120102 “Містобудування”, 2007 р.;
- СВО ХНАМГ ОПП спеціаліста напряму 1201 «Архітектура» спеціальності 7.120102 “Містобудування”, 2007 р.;
- СВО ХНАМГ Навчальний план спеціальності “Містобудування”, 2007 р.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета та завдання вивчення дисципліни полягає у створенні й закріпленні у студентів основ теоретичних знань зі сфер сучасної та постсучасної архітектури, а також охоплюючого уявлення про феномен актуального творчого архітектурного різноманіття ХХ ст.

(за освітньо-професійною програмою)

Предмет вивчення у дисципліні - основні архітектурно-містобудівні концепції й доктрини в контексті сучасної й постсучасної художньої культури.

(за визначенням розробників програми)

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

(за освітньо-професійною програмою та за навчальним планом)

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Історія мистецтв, архітектури й містобудування (1-4 курси)	Архітектурне й містобудівне проектування
Історія філософії (Філософія модернізму та постмодернізму)	
Теорія містобудування	

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. Основи актуального творчого різноманіття в архітектурі ХХ ст.

(2кредтита /72 години)

Змістовний модуль (ЗМ) 1.1. Майстри й доктрини сучасної архітектури та концепції другого інтернаціонального стилю.

Базові навчальні елементи:

- Містобудівна концепція функціоналізму.
- Творчий діапазон майстрів сучасної архітектури.
- Криза функціоналізму й відновлення актуального архітектурного творчого різноманіття.

ЗМ 1.2. Підсумки розвитку архітектури в контексті художньої культури радянської доби.

- Теорії і практика авангардного мистецтва в реалізації найбільшого в історії соціального експерименту.
- Головні змістовні архітектурно-містобудівні тематизми 20-30-х років у спробах соціального перетворення.
- Архітектура в системі синтезу мистецтв тоталітарної доби.

ЗМ 1.3. Постмодерн та основи нових архітектурних парадигм.

- Особливості естетики постмодерну в контексті його філософії.
- Розвиток архітектурного різноманіття як змінність та співіснування архітектурних парадигм.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Типові задачі діяльності, у яких використовуються вміння та знання	Виробничі та соціальні функції, до яких відносяться типові задачі діяльності
Вільна орієнтація у головних (базових, магістральних) теоретичних концепціях архітектури й містобудування ХХ-початку ХХІ ст. на фоні актуального творчого різноманіття.	Виробнича	Проектувальна, дослідницька
Свідомий вибір певних теоретичних орієнтацій у практичній професійній діяльності.	Виробнича	Проектувальна, дослідницька

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Історія української архітектури. / За ред. В. Тимофієнка. – К.: «Техніка», 2003.
1. Стародубцева Л. Архітектура постмодернізму. – К.: «Спалах», 1998.
2. Мухортов М. Л. Конспекти лекцій з курсу «Теорія і критика архітектури ХХ ст.», частини 1, 2. – Харків: ХНАМГ, 2005, 2006.
4. Архітектурні теоретичні концепції останньої чверті ХХ – початку ХХІ століть. Методичні матеріали з курсу «Теорія й критика сучасної архітектури» - Харків: ХНАМГ, 2006.

1. 5. Анотація програми навчальної дисципліни «Теорія й критика сучасної архітектури»

Метою вивчення дисципліни є формування й закріплення в студентів основ теоретичних знань та змістовних уявлень зі сфер сучасної та постсучасної архітектури.

Модуль 1. Основи актуального творчого різноманіття в архітектурі ХХ ст. Головні змістовні модулі: 1.1. Майстри й доктрини сучасної архітектури та концепції другого інтернаціонального стилю. 2.1. Підсумки архітектурного розвитку в контексті художньої культури радянської доби. 3.1. Постмодерн та основи нових архітектурних парадигм.

The main object of the discipline is to create the base of theoretical knowledge in the branches of Modern and Postmodern Architecture.

Module 1. The main principles of the creative variety in XX century Architecture. Main containing modules: 1.1. Masters and doctrines of the Modern Architecture and concepts of the Second International Style. 2.1. The results of the architectural development in the context of the Soviet era art culture. 3.1. Postmodernism and the basis of the New Architectural Paradigms.

Целью изучения дисциплины является формирование и закрепление у студентов основ теоретических знаний и содержательных представлений из сфер современной и постсовременной архитектуры.

Модуль 1. Основы актуального творческого разнообразия в архитектуре ХХ ст. Главные содержательные модули: 1.1. Мастера и доктрины современной архитектуры и концепции второго интернационального стиля. 2.1. Итоги развития архитектуры в контексте художественной культуры советской эпохи. 3.1. Постмодерн и основы новых архитектурных парадигм.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розподіл обсягу навчальної роботи студента
за спеціальностями та видами навчальної роботи
(за робочим навчальним планом денної форми навчання)

Спеціальність, спеціалізація	Всього кредитів в /годин	Семестр	Години							Екзамен (семестр)	Заліки (семестр)	
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр. роб.	КП/КР			РГР
7.120102, 8.120102 “Містобудування”	2/72	10	32	32			40				10	

2.2. Зміст дисципліни

Модуль 1. Основи актуального творчого різноманіття в архітектурі ХХ ст. (2 кредита/72 год.)

Змістовний модуль (ЗМ) 1.1. Майстри й доктрини сучасної архітектури та концепції другого інтернаціонального стилю.

Базові навчальні елементи:

1.1.1. Містобудівна концепція функціоналізму.

1.1.2. Творчий діапазон майстрів сучасної архітектури.

1.1.3. Криза функціоналізму й відновлення актуального архітектурного творчого різноманіття.

ЗМ 1.2. Підсумки розвитку архітектури в контексті художньої культури радянської доби.

1.2.1. Теорії і практика авангардного мистецтва в реалізації найбільшого в історії соціального експерименту.

1.2.2. Головні змістовні архітектурно-містобудівні тематизми 20-30-х років у спробах соціального перетворення.

1.2.3. Архітектура в системі синтезу мистецтв тоталітарної доби.

ЗМ 1.3. Постмодернізм та основи нових архітектурних парадигм.

1.3.1. Особливості естетики постмодернізму в контексті його філософії.

1.3.2. Розвиток архітектурного різноманіття як змінність та співіснування архітектурних парадигм.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі (семестри) та змістовні модулі	Всього кредитів/ годин	Форми навчальної роботи			
		Лекції	Семінари, ПР	Лабор.	СРС
Модуль 1	2 /72	32			40
ЗМ 1. 1	0,5/18	12			6
ЗМ 1. 2	1/36	12			24
ЗМ 1. 3	0,5/18	8			10

2.4. Лекційний курс

Зміст	Кількість годин За спеціальністю 7.120 102; 8.120 102 “Містобудування”	
	Лекції	СРС
1	2	3
Змістовний модуль 1 (ЗМ 1)	12	15
Лекція 1 Вступна Роль нових теоретичних уявлень в розвитку творчого різноманіття містобудування, архітектури і мистецтв ХХ ст.. Спроби розповсюдження проектного підходу на формування головних сфер суспільного життя. Протиріччя у концепції світового художнього авангарду. Головні риси авангардної утопії.	2 1 1	2
Лекція 2 Генеza та розвиток функціоналізму Рух за сучасну архітектуру і мистецтво (другий інтернаціональний стиль) як вираз архітектурного раціоналізму ХХ ст.. Діапазон напрямів архітектури й містобудування ХХ ст..	2 1 1	2
Лекція 3 Генеza та розвиток функціоналізму Роль творчості “піонерів сучасної архітектури” у підготованні теоретичних і практичних концепцій функціоналізму. Головні школи архітектурного модернізму, творчі угруповання, проектно-дослідницькі тематизми й різновиди теоретичних уявлень.	2 1 1	2
Лекція 4 Генеza та розвиток функціоналізму Творчість майстрів груп “Еспрі нуво”, “Де стейл”, “Баухаус”, ВХУТЕМАС-ВХУТЕІН. Спільні й відмінні риси проектних шкіл. Ідеї синтетичного дизайну предметного середовища. Інтернаціональні об’єднання сучасної архітектури. Роль конгресів СІАМ у створенні теоретичної бази архітектури й містобудування ХХ ст..	2 1 1	2

1	2	3
<p align="center">Лекція 5</p> <p align="center">Розвиток архітектурного регіоналізму</p> <p>Трансформація теоретичних і практичних засад творчості головних майстрів сучасної архітектури. Розвиток основ національних архітектурно-мистецьких і містобудівних шкіл у країнах Азії та Латинської Америки. Методологія творчості видатних майстрів регіоналізму.</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p>	<p align="center">3</p>
<p>Лекція 6</p> <p>Творче архітектурне різноманіття другої половини ХХ ст..</p> <p>Радикальний перегляд теоретичних засад архітектурного модернізму. Повернення до актуального творчого різноманіття в архітектурі другої половини ХХ ст.. Теоретичні засади неоекспресіонізму. Принципові відмінності теоретичних основ постмодернізму.</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p>	<p align="center">4</p>
<p>Змістовний модуль 2 (ЗМ 2)</p>	<p align="center">12</p>	<p align="center">24</p>
<p>Лекція 7</p> <p>Витоки радянського художнього авангарду</p> <p>Діяльність майстрів художнього авангарду в СРСР першого післяреволюційного десятиліття: ідеї раціональної організації суспільства засобами мистецтва, архітектури й містобудування. Участь митців у найбільшому соціальному експерименті. Головні суспільно актуальні тематизми радянського художнього авангарду.</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p>	<p align="center">4</p>
<p>Лекції 8, 9</p> <p>Апогей практичного застосування архітектурно-містобудівних авангардних ідей в СРСР</p> <p>Теоретичні засади радянського містобудування й архітектури періоду розквіту авангардних течій. Основи творчого різноманіття. Головні творчі угруповання й полемічні тематизми. “Знакові” досягнення радянського авангарду та їх теоретичне обґрунтування.</p>	<p align="center">4</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p> <p align="center">2</p>	<p align="center">6</p>
<p>Лекція 10</p> <p>Генеza “соцреалізму” в радянській архітектурі</p> <p>Зміни в організаційних та художньо-ідеологічних засадах архітектурно-проектної сфери. Архітектура як п’єдестал: методика застосування “соцреалізму” у видатних громадських спорудах. Особливості тоталітарних художньо-мистецьких та архітектурно-містобудівних утопій ХХ ст..</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p>	<p align="center">4</p>
<p>Лекція 11</p> <p>Головні проблеми містобудівної практики в СРСР 30—40-х років ХХ ст..</p> <p>Порівняння проектів реконструкції Москви й Берліна. Ставлення до архітектурно-містобудівної спадщини у спробах створення урядових центрів міст СРСР на прикладі Ленінграда, Києва та Єревана.</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p>	<p align="center">6</p>

Продовження табл.

1	2	3
Лекція 12 Завершення розвитку радянської архітектури Зміни організаційних засад радянської архітектури й містобудування другої половини ХХ ст.. Апогей “соцреалізму”. Втілення радикальних раціоналістичних ідей щодо реформування архітектурної професійної сфери в СРСР наприкінці п’ятдесятих років ХХ ст	2 1 1	4
Змістовний модуль 3 (ЗМЗ)	8	10
Лекція 13 Постмодерне архітектурно-мистецьке творче різноманіття останньої чверті ХХ століття. Теоретичні засади і практична творчість видатних майстрів архітектури постмодернізму: Ч. Мур, М. Грейвз, Дж. Стерлінг та інш.	2 0,5 1,5	2
Лекція 14 Архітектурна деконструкція Радикальний перегляд основ архітектурної теорії у концепції архітектурної деконструкції. Концептуальні проекти та їх реалізації. Парк ла Вілетт в Парижі. Подолання розривів між теорією і практикою. Творчість П. Айзенмана та З. Хадід	2 0,5 1,5	3
Лекція 15 Архітектура “Нової архітектурної парадигми” Оформлення теоретичного плюралізму “нової архітектурної парадигми” як наслідок неоглобалістичних тенденцій. Головні напрями альтернативного розвитку архітектури й містобудування на прикладі творчості Н. Фостера, Ф. Гері, А. Калатрава, Д. Лібескінда та ін.	2 0,5 1,5	3
Лекція 16 Заключна Перспективи подальшого розвитку архітектурної професії на тлі художньої культури початку ХХ ст.. Особливості формування й розвитку національних архітектурно-мистецьких шкіл.	2 1 1	2

2.5. Самостійна навчальна робота студента

полягає у вивченні рекомендованої літератури й складанні ілюстрованих рефератів за рекомендованими або вільними темами (див. їх повний список у конспектах лекцій з курсу дисципліни)

Зміст	Кількість годин За спеціальністю 7.120102; 8.120102 “Містобудування”	
	Лекції	СРС
1	2	3
Змістовний модуль 1 (ЗМ 1)	12	6
Лекція 1 Вступна Роль нових теоретичних уявлень в розвитку творчого різноманіття містобудування, архітектури і мистецтв ХХ ст.. Спроби розповсюдження проектного підходу на формування головних сфер суспільного життя. Протиріччя у концепції світового художнього авангарду. Головні риси авангардної утопії.	2 1 1	
Ознайомлення з темами комплексного реферату й рекомендованою літературою.		1
Лекція 2 Генеza та розвиток функціоналізму Рух за сучасну архітектуру і мистецтво (другий інтернаціональний стиль) як вираз архітектурного раціоналізму ХХ ст.. Діапазон напрямів архітектури й містобудування ХХ ст..	2 1 1	
Вибір і уточнення теми першої частини комплексного реферату		1
Лекція 3 Генеza та розвиток функціоналізму Роль творчості “піонерів сучасної архітектури” у підготованні теоретичних і практичних концепцій функціоналізму. Головні школи архітектурного модернізму, творчі угруповання, проектно-дослідницькі тематизми й різновиди теоретичних уявлень.	2 1 1	
Опрацювання першої частини комплексного реферату за обраною темою. Робота з рекомендованою літературою.		1
Лекція 4 Генеza та розвиток функціоналізму Творчість майстрів груп “Еспрї нуво”, “Де стейл”, “Баухаус”, ВХУТЕМАС-ВХУТЕІН. Спільні й відмінні риси проектних шкіл. Ідеї синтетичного дизайну предметного середовища. Інтернаціональні об’єднання сучасної архітектури. Роль конгресів СІАМ у створенні теоретичної бази архітектури й містобудування ХХ ст..	2 1 1	
Продовження опрацювання першої теми комплексного реферату. Робота з рекомендованою літературою.		1

1	2	3
<p align="center">Лекція 5</p> <p align="center">Розвиток архітектурного регіоналізму</p> <p>Трансформація теоретичних і практичних засад творчості головних майстрів сучасної архітектури. Розвиток основ національних архітектурно-мистецьких і містобудівних шкіл у країнах Азії та Латинської Америки. Методологія творчості видатних майстрів регіоналізму.</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p>	
Завершення опрацювання першої частини комплексного реферату		1
<p align="center">Лекція 6</p> <p align="center">Творче архітектурне різноманіття другої половини ХХ ст..</p> <p>Радикальний перегляд теоретичних засад архітектурного модернізму. Повернення до актуального творчого різноманіття в архітектурі другої половини ХХ ст.. Теоретичні засади неоекспресіонізму. Принципові відмінності теоретичних основ постмодернізму.</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p>	
Оформлення першої частини комплексного реферату.		1
Змістовний модуль 2 (ЗМ 2)	12	24
<p align="center">Лекція 7</p> <p align="center">Витоки радянського художнього авангарду</p> <p>Діяльність майстрів художнього авангарду в СРСР першого післяреволюційного десятиліття: ідеї раціональної організації суспільства засобами мистецтва, архітектури й містобудування. Участь митців у найбільшому соціальному експерименті. Головні суспільно актуальні тематизми радянського художнього авангарду.</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p>	
Вибір та уточнення теми другої частини комплексного реферату.		4
<p align="center">Лекції 8, 9</p> <p align="center">Апогей практичного застосування архітектурно-містобудівних авангардних ідей в СРСР</p> <p>Теоретичні засади радянського містобудування й архітектури періоду розквіту авангардних течій. Основи творчого різноманіття. Головні творчі угруповання й полемічні тематизми. “Знакові” досягнення радянського авангарду та їх теоретичне обґрунтування.</p>	<p align="center">4</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p> <p align="center">2</p>	
Опрацювання другої частини комплексного реферату.		6

Продовження табл.

1	2	3
<p align="center">Лекція 10</p> <p align="center">Гене́за “соцреалізму” в радянській архітектурі</p> <p>Зміни в організаційних та художньо-ідеологічних засадах архітектурно-проектної сфери. Архітектура як п’єдестал: методика застосування “соцреалізму” у видатних громадських спорудах. Особливості тоталітарних художньо-мистецьких та архітектурно-містобудівних утопій ХХ ст..</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p>	
Продовження опрацювання другої частини комплексного реферату. Робота з рекомендованою літературою.		4
<p align="center">Лекція 11</p> <p align="center">Головні проблеми містобудівної практики в СРСР 30—40-х років ХХ ст..</p> <p>Порівняння проектів реконструкції Москви й Берліна. Ставлення до архітектурно-містобудівної спадщини у спробах створення урядових центрів міст СРСР на прикладі Ленінграда, Києва та Єревана.</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p>	
Завершення опрацювання другої частини комплексного реферату		6
<p align="center">Лекція 12</p> <p align="center">Завершення розвитку радянської архітектури</p> <p>Зміни організаційних засад радянської архітектури й містобудування другої половини ХХ ст.. Апогей “соцреалізму”. Втілення радикальних раціоналістичних ідей щодо реформування архітектурної професійної сфери в СРСР наприкінці п’ятдесятих років ХХ ст..</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">1</p> <p align="center">1</p>	
Оформлення другої частини комплексного реферату.		4

Зміст	Кількість годин За спеціальністю 7.120.102; 8.120.102 “Містобудування”	
	Лекції	СРС
Змістовний модуль 3 (ЗМ3)	8	10
Лекція 13 Постмодерне архітектурно-мистецьке творче різноманіття останньої чверті ХХ століття. Теоретичні засади і практична творчість видатних майстрів архітектури постмодернізму: Ч. Мур, М. Грейвз, Дж. Стерлінг та інш.	2 0,5 1,5	
Вибір та уточнення теми третьої частини комплексного реферату		2
Лекція 14 Архітектурна деконструкція Радикальний перегляд основ архітектурної теорії у концепції архітектурної деконструкції. Концептуальні проекти та їх реалізації. Парк ла Вілетт в Парижі. Подолання розривів між теорією і практикою. Творчість П. Айзенмана та З. Хадід.	2 0,5 1,5	
Опрацювання третьої частини комплексного реферату. Робота з рекомендованою літературою.		3
Лекція 15 Архітектура “Нової архітектурної парадигми” Оформлення теоретичного плюралізму “нової архітектурної парадигми” як наслідок неоглобалістичних тенденцій. Головні напрями альтернативного розвитку архітектури й містобудування на прикладі творчості Н. Фостера, Ф. Гері, А. Калатрава, Д. Лібескінда та ін..	2 0,5 1,5	
Завершення опрацювання третьої частини комплексного реферату.		3
Лекція 16 Заключна Перспективи подальшого розвитку архітектурної професії на тлі художньої культури початку ХХ ст.. Особливості формування й розвитку національних архітектурно-мистецьких шкіл.	2 1 1	
Оформлення третьої частини комплексного реферату.		2

2.6. Індивідуальні завдання:
ілюстровані реферати за обраними темами
Рекомендовані теми рефератів з лекційного курсу:
За змістовними модулями 1, 3 (ЗМ 1, 3)

- 1.Творчість Ле Корбюзьє: «Будинок-машина для житла». «Архітектура або революція».Авангардно- утопічна концепція міста.
- 2.Концепція “універсального простору” в творчості Л. Міс Ван дер Рое.
3. Творчість майстрів європейського архітектурного авангарду (Ауд, Рітвельд та інші). Концепції архітектурної форми й простору в авангардному мистецтві (на прикладі певних творів).
- 4.Особливості архітектурного регіоналізму на прикладі творчості видатних майстрів напряму (О. Німейер та інші).
5. Концепції футуризму-експресіонізму в архітектурі та містобудуванні. (На прикладі творчості Е. Мендельсона, А. Сант’Еліа, Б. Таута та ін.)
6. Теорія метаболічної архітектури та її вплив на творчість японських архітекторів (К. Танге, К. Кікутаке, К. Курокава та ін.)
7. Архітектурний експресіонізм другої половини ХХ ст.. (Творчість Й. Утцона, Г. Шаруна та ін.) Нова концепція архітектурної форми, - збагачення метафорики.
- 8.Пізній період творчості Ле Корбюзьє: капела в Роншані, “Житлова одиниця” в Марселі та інші твори як відкриття нових напрямів в архітектурі.
- 9.Тема “хейтатів” в архітектурі другої половини ХХ ст..(Вплив ідей Ле Корбюзьє на творчість англійських та японських молодих майстрів. Наприклад, - “Парк-Хілл” у Шеффілді та ін.)
10. Пізній період творчості Ф. Л. Райта. Розвиток ідей органічної архітектури, проектування “знакових” споруд.
- 11.Розвиток ідей органічної архітектури в творчості скандинавських майстрів другої половини ХХ ст.(А. Балто, Ееро Саарінен та ін.)
12. Концепції архітектури постмодернізму (на прикладі творів ідеологів руху: Р. Вен турі, Л Кріс, П. Ейзенман, Стерлінг та ін.)
13. Архітектурний “хайтек” в останні десятиліття ХХ ст.. (“Арчігрем”, Н. Фостер та ін.) Розвиток ідей хайтеку (“органітек”, “екотек” та ін. напрями).
14. Архітектурні фантазії як специфічний жанр концептуальної архітектури. “Архітектура чи наукова фантастика?” (Творчість П. Солері та ін.)
15. “Нова архітектурна парадигма”: творчість Н. Фостера, Калатрави, Заха Хадід та інших представників “нової архітектурної метафорики”.
16. Тема “ландформ” в архітектурі останніх десятиліть. Розвиток ідей “екотеку”. Створення концепції “нової міської тканини”. Ідеї “енергоактивної архітектури”.
- 17.Розвиток концептуальних ідей масових видовищних будівель – від “тотального театру” В. Гропіуса до “музею як кафедрального собору ХХІ ст..” (Творчість Ф. Гері, Д. Лібескінда, Заха Хадід, та інших).

18. Розвиток нових методів створення багатозначної архітектурної форми: “означування загадкового й таємничого” в творчості провідних майстрів архітектури.

За ЗМ 2

1. Архітектура та мистецтво перших післяреволюційних років. Порівняння художнього досвіду двох Великих революцій: французької і жовтневої (ставлення до історичної спадщини, засоби створення нових символів та середовища). Використання радикальних рішень художнього авангарду в створенні мобільного синтетичного середовища. Найяскравіші приклади реалізації “плану монументальної пропаганди”.

2. Розробка нових функціональних типів будівель у радянській архітектурі першого десятиліття: робітничі клуби, житлові комуни та ін. (на прикладі певних творів майстрів радянської архітектури).

3. Комплекс майдану Дзержинського (Свободи) у Харкові. Історія проектування, формування та втрати стилістичної єдності. Держпром як втілення авангардних ідей організації великого громадського простору.

4. Революційно - романтичні ідеї створення нових громадських будівель у перших архітектурних конкурсах радянської доби (конкурс на проект будівлі Палацу Праці, монумент Третього Інтернаціоналу та ін.).

5. Творчість майстрів радянського архітектурного та мистецького авангарду: брати Весніни, М. Я. Гінзбург, Ілля Голосов, Іван Леонідов, Ель Лисицький, Казимир Малевич, Костянтин Мельников, Володимир Татлін та ін. (найяскравіші ідеї та реалізації, що випередили розвиток світової художньої культури).

6. Змагання авангардних ідей та підходів у радянському містобудуванні першого десятиліття. (Горизонтальний хмарочос, динамічне місто, дезурбанізм та урбанізм і т. ін.) Порівняння з пізнішими ідеями авангардної архітектури Заходу.

7. Найбільші архітектурно - містобудівні ідеї та реалізації першого радянського десятиліття: Дніпрогес, “соцмісто” Запоріжжя, “житлові комбінати” в Харкові, Магнітогорську та інших містах. Використання нових авангардних ідей у створенні синтетичного архітектурного середовища.

8. Проблеми типізації та індустріалізації житла у радянській авангардній архітектурі. Розробка принципово нових експериментальних типів житла: житловий осередок (“житлова ячейка”), будинок – комуна, житловий комбінат та ін.

9. Проблеми нових типів радянських видовищних громадських будівель. Розвиток ідеї “театру масового музичного дійства” на прикладі конкурсу на проект будинку театру в Харкові (варіанта братів Весніних зокрема).

10. Конкурс на проект будівлі Палацу Рад у Москві. (Співставлення ідей, головні тенденції у творчому змаганні, - на прикладі певних творів).

11. Радянська архітектурна символіка 1920-30-х років (на прикладі архітектури радянських павільйонів на міжнародних виставках: Париж – 1925р., - 1937р., Нью - Йорк – 1939р.).

12.Творчість архітектора Б. Іофана (на прикладі певних творів).

13.Архітектура перших ліній московського метро: створення нового синтезу мистецтв та середовища. Особливості дизайнерського й художнього підходу у найяскравіших творах.

14.“Соцреалізм” в архітектурі радянських громадських будівель 1940–50-х років. Символіка нових архітектурних образів. Символіка синтетичного середовища радянських виставкових комплексів. Комплекс ВСГВ у Москві як яскравий приклад створення ідеального громадського середовища (на прикладі певних творів).

15.Проблеми й методи містобудівної реконструкції в СРСР (1930–40-х років). Спроби формування нових урядових центрів у Москві та Києві (Конкурси на проект будівель Наркомтяжпрому на Красній площі в Москві та урядового центру в Києві). Ставлення до міського середовища, що склалося історично.

16.Ідеї ретроспективізму в творчості майстрів радянської архітектури 1930–50-х років (на прикладі певних творів І. В. Жолтовського, О. В. Щусева, І. О. Фоміна та ін.).

17.Творчість архітектора О. Таманяна на прикладі формування ансамблю центру м. Єревана як зразок яскравого втілення національних художніх ідей.

18.Формалізм та символіка в радянській архітектурі. Найяскравіші символи радянської архітектури 1920–50-х років (на прикладі певних творів).

19.Проблеми створення радянських військово - меморіальних комплексів. Меморіали в повоєнній відбудові міст. Тенденції розвитку найбільших комплексів й спроби формування радянських традицій (на прикладі певних проектів та рішень).

20.Архітектура висотних будівель у Москві (1947-1953 р.р.). Архітектура комплексу МДУ. Риси “соцреалізму”.

21.Доля середовища, що склалося історично, в реконструкції радянських міст (1930–50-і; 1960–70-і роки; на прикладі певних проектів та реалізацій).

2.7. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю	Розподіл балів (%)
Модуль 1. Поточний контроль зі змістовних модулів	
ЗМ 1.1 Тестування, реферат	25 %
ЗМ 1.2 Тестування, реферат	25 %
ЗМ 1.3 Контрольна, реферат	10 %
Підсумковий контроль з Модулю 1 Екзамен	40 %
Всього за модулем	100%

2.8. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи / інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1. Рекомендована основна навчальна література	
1. Історія української архітектури. – К.: «Техніка», 2003.	ЗМ 2
2. Стародубцева Л. Архітектура постмодернізму. – К.: «Спалах», 1998.	ЗМ 1, 3
3. Всеобщая история архитектуры в 12 т.т., том. 11,12. –М.: 1972.	ЗМ 1, 2
4. Мухортов М. Л. Конспекти лекцій й методичні матеріали з самостійної роботи з курсу «Теорія й критика сучасної архітектури», частини 1, 2. – Харків: ХНАМГ, 2005, 2006.	ЗМ 1, 2, 3
2. Додаткові джерела	
Комплекс додаткових довідникових, хрестоматійних і монографічних джерел складає близько сотні назв (див. повні Списки рекомендованої літератури також у конспектах лекцій та хрестоматії з курсу.)	(ЗМ 1, 2, 3)
1. Архитектура советского театра. - М.: СИ, 1986.	ЗМ 2
2. Из истории советской архитектуры: 1926 - 1932. – М.: Наука, 1970.	ЗМ 2
1. Из истории советской архитектуры: 1917 - 1925.- М.: Наука, 1963.	ЗМ 2
2. Из истории советской архитектуры: 1926 - 1932. Рабочие клубы и дворцы культуры. – М.: Наука, 1984.	ЗМ 2
3. Из истории советской архитектуры: 1941 - 1945. – М.: Наука, 1978.	ЗМ 2 ЗМ 2
4. Мастера советской архитектуры об архитектуре. (У двух томах).- М.: Искусство, 1975.	ЗМ 2
5. Советское изобразительное искусство и архитектура. – М.: Наука, 1979.	ЗМ 2
6. Абрамов А. Мавзолей Ленина. - М.: Искусство, 1969.	ЗМ 2
7. Бархин Г. Б. Архитектура театра. – М.: ГСИ, 1947.	ЗМ 2
8. Бархина А. Г. Г. Б. Бархин. – М.: СИ, 1981.	ЗМ 2
9. Бархин М. Г. Архитектура и город.– М.: Наука, 1979.	ЗМ 2
10. Бархин М. Г. Метод работы зодчего. – М.: Наука, 1981.	ЗМ 2
11. Буров А. К. Письма, дневники, беседы, воспоминания. – М.: Искусство, 1980.	ЗМ 2
12. Буров А. К. Об архитектуре. – М.: ГСИ, 1960.	ЗМ 2
13. Блашкевич Р. Н. А. К. Буров. – М.: СИ, 1984.	ЗМ 2
14. Чиняков А. Г. Братья Веснины. – М.: СИ, 1970.	ЗМ 2
15. Хан - Магомедов С. О. А. Веснин. – М.: Знание, 1983.	ЗМ 2
16. Ильин М. А. Веснины. – М.: ГСИ, 1960.	ЗМ 2
17. Гегелло А. И. Из творческого опыта. – Л.: ГСИ, 1962.	ЗМ 2
18. Леонтьев Н.Н. В. З. Власов. – М.: ГСИ, 1963.	ЗМ 2
19. Хан - Магомедов С. О. Илья Голосов. - М.: СИ, 1986.	ЗМ 2
20. Хан - Магомедов С. О. М. Я. Гинзбург. – М.: СИ, 1972.	ЗМ 2
21. Быков В. Е. Георгий Гольц. – М.: СИ, 1978.	ЗМ 2
22. Третьяков Н. Н. Г. Гольц. – М.: Искусство, 1969.	ЗМ 2
23. Ощепков Г. Д. И. В. Жолтовский. – М.: ГСИ, 1955.	ЗМ 2
24. Зайцев А. К. Современная архитектурная графика. – М.: СИ, 1970, 1979.	ЗМ 2
25. Давидович В. Г. Александр Иваницкий. – М.: СИ, 1973.	ЗМ 2
26. Иконников А. В. Архитектура XX века. Утопии и реальность: в 2 т. – М.: Прогресс – Традиция, 2002.	ЗМ 2

1	2
27. Эйгель И. Ю. Борис Иофан. – М.: СИ, 1978.	ЗМ 2
28. Хан - Магомедов С. О. Николай Ладовский. – М.: Знание, 1984.	ЗМ 2
29. Александров П. А. Иван Леонидов. – М.: СИ, 1971.	
30. Мельников К. С. – М.: Искусство, 1985.	ЗМ 2
31. Хан - Магомедов С. О. Константин Мельников. – М.: СИ, 1990.	ЗМ 2
32. Михайлов С. История дизайна. Том 1. – М.: Союз Дизайнеров России, 2000.	ЗМ 2
33. Оль Г. А. Евгений Левинсон. – Л.: СИ, 1976.	ЗМ 2
34. Малевич К. Собр. соч. в 5 т., т. 2-й: Статьи и теоретические соч. (1924 - 1930). – М.: Гилея, 1998.	ЗМ 2
35. Малевич К. Собр. соч. в 5 т.т., т. 3-й: Супрематизм. Мир как беспредметность. Вечный покой. – М.: Гилея, 2000.	ЗМ 2
36. Малевич К. Художник и творчество. – М.: СХ, 1990.	ЗМ 2
37. Малевич К. Чёрный квадрат. – СПб.: Азбука, 2001.	
38. Скульптура и время. (Вера Мухина). – М.: СХ, 1987.	ЗМ 2
39. Суздальев П. К. Вера Игнатьевна Мухина. – М.: Искусство, 1981.	ЗМ 2
40. Быкова Г. Д. Андрей Оль. – Л.: СИ, 1976.	ЗМ 2
41. Розанов Е. Г., Ревякин В. И. Архитектура музеев В. И. Ленина. – М.: СИ, 1986.	ЗМ 2
42. Асс В. Е. Архитектор Руднев. – М.: ГСИ, 1963.	ЗМ 2
43. Суздальева Т. Э. Н. А. Троцкий. – Л.: Лениздат, 1991.	
44. Яралов Ю. А. Таманян. – М.: ГСИ, 1950.	ЗМ 2
45. Минкус М. И. А. Фомин. – М.: ГСИ, 1953.	ЗМ 2
46. Лисовский В. Г. И. А. Фомин. – Л.: Лениздат, 1979.	ЗМ 2
47. Славина Г. Владимир Щуко. – Л.: Лениздат, 1978.	ЗМ 2
48. Афанасьева К. Н. А. В. Щусев. – М.: СИ, 1978.	ЗМ 2
49. Дружинина. Зодчий А. В. Щусев. – М.: 1953.	ЗМ 2
50. Соколов И. Б. А. В. Щусев. – М.: ГСИ, 1952.	ЗМ 2
51. Крусанов А. В. Русский авангард. (В трёх томах) – М.: НЛЮ, 2002.	ЗМ 2
52. Груза И. Теория города. – М.: СИ, 1972.	ЗМ 2
53. Паперный В. Культура Два. – М.: НЛЮ, 1996, 2006.	ЗМ 2
54. Хан-Магомедов С. О. Мавзолей Ленина. – М.: 1972.	ЗМ 2
55. Хан-Магомедов С.О. ВХУТЕМАС: 1920 – 1930. – М.: 1995.	
56. Хан-Магомедов С. О. Архитектура советского авангарда. – М.: СХ, 1996.	ЗМ 1, 2
57. Хан-Магомедов С. О. Пионеры советского дизайна. – М.: 1995.	ЗМ 2
58. Хан-Магомедов С. О. Юго - ЛЕФ и конструктивизм. – М.: 2002.	ЗМ 2
59. Хан-Магомедов С. О. Конструктивизм. Концепции формообразования. – М.: 2003.	ЗМ 2
60. Хан-Магомедов С. О. Супрематизм и архитектура (проблемы формообразования). – М.: 2007.	ЗМ 2
61. Хан-Магомедов С. О. Рационализм – «формализм». – М.: 2007.	
62. Хмельницкий Д. Архитектура Сталина. – М.: Прогресс, 2007.	ЗМ 2
63. Хмельницкий Д. Зодчий Сталин. - М.: НЛЮ, 2007.	
64. Яралов Ю. С. Национальное и интернациональное в советской архитектуре. – М.: СИ, 1971, 1986.	ЗМ 2
65. Сборники: Архитектура Запада –1, –2, –3, –4. - М.: СИ, 1972, 1973, 1983, 1986.	ЗМ 2

1	2
66. Аалто А. Архитектура и гуманизм. – М.: 1978.	ЗМ 2
67. Андреева Н. Постмодернизм. СПб.: Азбука-классика, 2007.	ЗМ 2
68. Бэнем Р. Новый брутализм. – М.: СИ, 1973.	
69. Бэнем Р. Взгляд на современную архитектуру. Эпоха мастеров. - М.: СИ, 1980.	ЗМ 1, 3
70. Вуек Я. Мифы и утопии архитектуры XX века. – М.: СИ, 1990.	
71. Гозак А. Алвар Аалто. – М.: СИ, 1970.	ЗМ 1
72. Гидион З. Пространство. Время. Архитектура. - М.: СИ, 1973, 1976, 1979, 1984.	ЗМ 1, 3 ЗМ 1
73. Гольдштейн А. Франк Ллойд Райт. – М.: СИ, 1973.	
74. Гольдзамт Э. Уильям Моррис и социальные истоки современной архитектуры. – М.: СИ, 1973.	ЗМ 1
75. Горюнов В. С., Тубли М. П. Архитектура эпохи модерна. – М.: СИ, 1992, 1994.	ЗМ 1
76. Грушка Э. Развитие градостроительства. Братислава: 1973.	ЗМ 1
77. Груза И. Теория города. – М.: СИ, 1973.	
78. Деррида Ж. Диссеминация. – М.: АСТ, 2007.	ЗМ 1
79. Дженкс Ч. Язык архитектуры постмодернизма. – М.: СИ, 1985.	
80. Иконников А. В. Зарубежная архитектура. – М.: СИ, 1982.	ЗМ 1
81. Иконников А. Современная архитектура США. – М.: СИ, 1979.	ЗМ 1
82. Иконников А. Функция, форма и образ в архитектуре. – М.: СИ, 1986.	ЗМ 1 ЗМ 1
83. Иконников А. В. Утопическое мышление и архитектура. – М.: 2004.	ЗМ 3 ЗМ 1
84. Ле Корбюзье. Архитектура XX века. – М: Прогресс, 1970, 1971.	ЗМ 1
85. Ле Корбюзье. Три формы расселения. – Афинская хартия. – М.: СИ, 1976.	ЗМ 1
86. Ле Корбюзье. Модульор. – М.: СИ, 1976.	ЗМ 1
87. Ле Корбюзье. Творческий путь. – М.: СИ, 1972.	
88. Мастера архитектуры об архитектуре. Сб. – М.: Искусство, 1972.	ЗМ 1, 2, 3
89. Мачульский Г. Мис ван дэр Роэ. – М.: СИ, 1969.	ЗМ 1
90. Нимейер О. Архитектура и общество. – М.: Прогресс, 1975.	ЗМ 1
91. Ноннель Б. Антонио Гауди. – М.: СИ, 1986.	ЗМ 1
92. Островский В. Современное градостроительство. – М.: СИ, 1979.	ЗМ 1
93. Рябушин А., Шукурова А. Творческие противоречия в новейшей архитектуре Запада. – М.: СИ, 1985.	ЗМ 1 ЗМ 1
94. Рябушин А. В. Заха Хадид. Вглядываясь в бездну. – М.: 2007.	ЗМ 1
95. Сарабьянов А. Стиль модерн. - М.: Искусство, 1989.	ЗМ 1
96. К. Танге. Архитектура Японии. – М.: Прогресс, 1976.	ЗМ 1
97. К. Танге. Архитектура и градостроительство. – М.: СИ, 1978.	ЗМ 1, 2
98. Тасалов В. Прометей или Орфей, или искусство технического века. – М.: Искусство, 1967.	ЗМ 1, 3 ЗМ 3
99. Тасалов В. Очерки истории архитектуры капиталистического общества. – М.: Наука, 1979.	ЗМ 1, 3 ЗМ 3
100. Уиттик А. история европейской архитектуры 20 в. – М.: СИ, 1960	ЗМ 1
101. Фрэмpton К. Современная архитектура. – М.: СИ, 1990.	ЗМ 1
102. Маклакова Т. Г. Архитектура двадцатого века. Современная архитектура. – М.: АСВ, 2000.	ЗМ 1 ЗМ 1

1	2
103. Хайт В. Оскар Нимейер. – М.: СИ, 1986.	ЗМ 1
104. Шукурова А. Архитектура Запада и искусство XX века. – М.: СИ, 1990.	ЗМ 1
105. Едике Ю. История современной архитектуры. – М.: Искусство, 1972.	ЗМ 1
106. Эстетика Морриса и современность. Сб. – М.: Искусство, 1987.	ЗМ 1
107. Енциклопедія постмодернізму. / За ред. Ч. Віндквіста. – К.: Основи, 2003.	ЗМ 1
108. Герман М. Модернизм. – СПб.: Азбука-Классика, 2003.	ЗМ 1, 3 ЗМ 1, 3
3. Перелік Інтернет-сайтів	
Пошук проводиться кожним окремим студентом за ключовими словами, обраними у відповідності до мети реферативної дослідницької роботи з курсу (див. відповідні рекомендовані теми рефератів у Конспектах лекцій).	ЗМ 1, 2, 3
4. Методичне забезпечення	
<p>1. Мухортов М. Л. Конспекти лекцій й методичні матеріали з самостійної роботи з курсу «Теорія й критика сучасної архітектури», частини 1, 2. – Харків: ХНАМГ, 2005, 2006.</p> <p>2. Архітектурні теоретичні концепції останньої чверті XX – початку XXI століть. Хрестоматія з курсу «Теорія й критика архітектури XX ст.» - Харків: ХНАМГ, 2007.</p> <p>Відеоматеріали налічують у мінімальному варіанті інформаційного забезпечення близько 1000 відеокадрів. Технічні засоби, що застосовуються в лекційній роботі, надають можливість постійного доповнення й радикального оновлення відеоряду, довжина якого є принципово необмеженою й визначається лише потребами навчальної роботи.</p>	ЗМ 1, 2 ЗМ 3 (ЗМ 1, 2, 3)

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни
“Теорія й критика сучасної архітектури” (для студентів 5 курсу напрямку
1201 “Архітектура” спеціальностей 7.120102, 8.120102 “Містобудування”)

Укладач: Микола Львович Мухортов

План 2009р., поз. 966 Р

Підп. до друку 29.10.2009	Формат 60x84 1/16	Папір офісний
Друк на ризографі	Умовн.-друк. арк.1,3	Обл.-вид. арк..1,6
Замовл. №5294	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул.. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, віл. Революції, 12